

У Х В А Л А
ПЕРШОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Тихненка Володимира Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ та офіційного тлумачення положень частини третьої статті 53 Закону України „Про пенсійне забезпечення“

м. К и ї в
20 січня 2021 року
№ 14-1(I)/2021

Справа № 3-244/2020(585/20)

Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Колісника Віктора Павловича – головуючого, доповідача,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Філюка Петра Годосьовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Тихненка Володимира Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 12–13, ст. 82) та офіційного тлумачення положень частини третьої статті 53 Закону України „Про пенсійне забезпечення“ від 5 листопада 1991 року № 1788–XII (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 3, ст. 10) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Колісника В.П. та дослідивши матеріали справи, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Тихненко В.С. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині першій статті 8, частині третій статті 22, частинам першій, другій статті 24, частині першій статті 46, частині першій статті 58 Конституції України (конституційність) положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668–VI (далі – Закон № 3668), а також дати офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Закону України „Про пенсійне забезпечення“ від 5 листопада 1991 року № 1788–XII зі змінами (далі – Закон № 1788) у контексті приписів абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668 з питання застосування для осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах, обмеження максимального розміру пенсії не більш як дві з половиною величини середньої заробітної плати працівників, зайнятих в галузях економіки України, за календарний рік, що передує місяцю, з якого призначається пенсія.

Згідно з оспорюваними положеннями Закону № 3668 пенсіонерам, яким пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) призначена до набрання чинності Законом № 3668 і в яких розмір пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) перевищує максимальний розмір пенсії (щомісячного довічного

грошового утримання), встановлений Законом № 3668, виплата пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) здійснюється без індексації, без застосування положень частин другої та третьої статті 42 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ від 9 липня 2003 року № 1058–IV (далі – Закон № 1058) та проведення інших перерахунків, передбачених законодавством, до того часу, коли розмір пенсії (щомісячного довічного грошового утримання) (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) відповідатиме максимальному розміру пенсії (щомісячного довічного грошового утримання), встановленому Законом № 3668.

Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає таке.

З 1990 року автор клопотання перебуває на обліку в Кременчуцькому об’єднаному управлінні Пенсійного фонду України у Полтавській області (далі – управління Пенсійного фонду) та отримує пенсію за вислугу років відповідно до частини третьої статті 53 Закону № 1788 як працівник льотного складу.

З 1 березня 2017 року виплата пенсії Тихненку В.С. здійснюється з урахуванням визначеного частиною третьою статті 27 Закону № 1058 у редакції Закону № 3668 обмеження у розмірі десятикратного розміру прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Не погоджуючись з таким обмеженням, суб’єкт права на конституційну скаргу звернувся із заявою до управління Пенсійного фонду, в якій просив здійснити нарахування та виплату пенсії з 1 березня 2017 року у розмірі,

визначеному частиною третьою статті 53 Закону № 1788. Однак управління Пенсійного фонду відмовило Тихненку В.С. у нарахуванні та виплаті пенсії у зазначеному розмірі, посилаючись на частину третю статті 27 Закону № 1058 у редакції Закону № 3668.

Тихненко В.С. 5 липня 2019 року звернувся до Полтавського окружного адміністративного суду з позовом, в якому просив визнати незаконними дії управління Пенсійного фонду щодо обмеження розміру його пенсії та про зобов'язання виплатити йому пенсію з 1 березня 2017 року без обмеження її максимального розміру з урахуванням вже виплачених сум.

Полтавський окружний адміністративний суд рішенням від 17 липня 2019 року відмовив Тихненку В.С. у задоволенні позову.

Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 10 жовтня 2019 року: задовольнив апеляційну скаргу Тихненка В.С.; скасував рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 17 липня 2019 року; частково задовольнив позов Тихненка В.С., визнавши незаконними дії управління Пенсійного фонду щодо обмеження розміру його пенсії з 5 січня 2019 року; зобов'язав відповідача нарахувати та виплатити пенсію позивачу з 5 січня 2019 року без обмеження її максимального розміру з урахуванням виплачених сум; позовні вимоги стосовно періоду з 1 березня 2017 року по 4 січня 2019 року залишив без розгляду.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду постановою від 5 листопада 2020 року задовольнив касаційну скаргу управління Пенсійного фонду, скасував постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 10 жовтня 2019 року і залишив у силі рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 17 липня 2019 року. Приймаючи названу постанову, Верховний Суд, як і Полтавський окружний адміністративний суд, умотивував свою позицію тим, що оскільки на момент набрання чинності Законом № 3668 пенсія Тихненка В.С. не перевищувала законодавчо встановленого Законом № 3668 максимального розміру, то на позивача не мають

поширюватися положення абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668.

Автор клопотання стверджує, що внаслідок застосування у його справі положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668 відбулося порушення гарантованого Конституцією України принципу верховенства права (частина перша статті 8), заборони звуження змісту і обсягу існуючих прав і свобод при внесенні змін до законів (частина третя статті 22), рівності громадян в конституційних правах і свободах, неприпустимості привілеїв чи обмежень за будь-якими ознаками (частини перша, друга статті 24), права на соціальний захист (стаття 46), заборони зворотної дії у часі законів та інших нормативно-правових актів (частина перша статті 58).

На підтвердження позиції щодо неконституційності оспорюваних положень Закону № 3668 суб'єкт права на конституційну скаргу посилається на положення законів України та акти Кабінету Міністрів України з питань пенсійного забезпечення, а також рішення Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, судові рішення у своїй справі та в інших справах за позовами осіб, які отримують пенсію за вислугу років.

2. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить з такого.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на

думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77); Конституційний Суд України відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу непринятною, якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими (частина четверта статті 77).

Тихненко В.С., стверджуючи про неконституційність положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668, не наводить аргументів щодо їх неконституційності, а лише цитує приписи частини першої статті 8, частини третьої статті 22, частин першої, другої статті 24, частини першої статті 46, частини першої статті 58 Конституції України, Закону № 3668, Закону № 1788, Закону № 1058, Порядку призначення і виплати пенсій за вислугу років працівникам льотно-випробного складу цивільної авіації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 1992 року № 418 зі змінами, а також посилається на низку рішень Конституційного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини, судові рішення у своїй справі та в справах за позовами інших осіб, які отримують пенсію за вислугу років.

Зміст конституційної скарги фактично зводиться до незгоди Тихненка В.С. із судовими рішеннями в його справі, що не можна вважати обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668.

Таким чином, конституційна скарга в частині порушених питань щодо перевірки на предмет відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3668 не відповідає вимогам частини першої, пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі

згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

3. Відповідно до пункту 2 частини першої статті 150 Конституції України, пункту 2 статті 7 Закону України „Про Конституційний Суд України“ до повноважень Конституційного Суду України належить офіційне тлумачення Конституції України.

Проте Тихненко В.С. порушує питання щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 53 Закону № 1788 у контексті приписів абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 3688. Тому є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Тихненка Володимира Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу другого пункту 2 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668–VI на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги, та

щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 53 Закону України „Про пенсійне забезпечення“ від 5 листопада 1991 року № 1788–XII зі змінами – на підставі пункту 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі.

2. Ухвала є остаточною.

**ПЕРША КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**